

EDİRNE TANITIM VE TURİZM DERNEĞİNİN BÖLGE TURİZMİNE YÖNELİK VİZYONUNU BELİRLEMeye İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

ÖZET

Bölgesel kalkınmanın en etkili yollarından biri de turizme dayalı gerçekleştirilen kentsel faaliyetlerdir. Bölgenin turizm potansiyelinin ortaya koyulması ve geliştirilmesi konusunda turizmle ilgili çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşları, bulunduğu kent için büyük avantajlar sağlamaktadır. Gönüllülük esasına dayalı faaliyetlerin yapıldığı bu sivil toplum kuruluşlarının o kentteki yerel yönetim ve kamu kuruluşlarıyla iş birliğine gitmesi de büyük önem arz etmektedir.

Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği, kurulduğu tarihten bu yana kentin turistik, kültürel ve tarihi değerlerini tanıtıcı toplantılar, konferanslar, paneller, çalıştaylar ve kurslar organize etmektedir. Bu çalışmada Edirne'yi Tanıtma ve Turizm Derneği ismiyle Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'ndan bir yıl önce kurulan Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği'nin tarihinin araştırılması ve kurulduğu tarihten günümüze Edirne turizmine sağlamış olduğu katkıların derlenmesi amaçlanmıştır. Literatür taraması ve yazılı kaynaklar araştırmasının yanı sıra derneğin arşivinin taranarak dernek yönetim kurulunun da görüşlerine başvurulduğu bu çalışma bir sivil toplum kuruluşunun turizm anlamında bölgesel kalkınmaya olan etkilerini arttırmak adına yapılabilecek önerileri ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: *Turizm, Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği, Sivil Toplum Kuruluşları, Turizm Projeleri, Edirne*

A RESEARCH ON DETERMINING THE VISION OF EDİRNE INTRODUCTION AND TOURISM ASSOCIATION FOR REGIONAL TOURISM

ABSTRACT

One of the most effective ways of regional development is to eat for tourism. The emergence and emergence of the tourism potential of the region, non-governmental organizations working on tourism, obtain great advantages for the city they are located in. It is also of great importance that non-governmental organizations, which have been turned into volunteering, cooperate with local administrations and public institutions.

Edirne Promotion and Tourism Association has been organizing meetings, conferences, panels, workshops and courses to introduce the touristic, cultural and historical values of the city since its establishment. In this study, it was aimed to investigate the history of Edirne Promotion and Tourism Association, which was established one year ago by the Ministry of Tourism and Promotion under the name of Edirne Promotion and Tourism Association, and to compile its contributions to Edirne tourism since its establishment. This study, in which the association's archive is scanned in addition to the literature review and written resources research, and the board of directors of the association are consulted, aims to reveal the suggestions that can be made in order to increase the effects of a non-governmental organization on regional development in terms of tourism.

Keywords: *Tourism, Edirne Promotion and Tourism Association, NGOs, Tourism Projects, Edirne*

1. GİRİŞ

Turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği her bölgede bir hareketlilik söz konusudur. Bu hareketlilik gerek bölgesel gerekse ulusal anlamda ekonomiye olumlu katkı sağlayacağı gibi bölgedeki insan ilişkilerine olumlu yansır. Ekonomideki kalkınma kadar sosyal anlamdaki kalkınmaya da etki eden bölgesel turizm faaliyetleri turizm potansiyeli olan ülkelere büyük fırsatlar sağlar. Bu fırsatlar avantaja dnştrldği takdirde başarılı bir uygulama sonrası hem bölgenin tanıtımı sağlanır hem de bölgesel ve ulusal anlamda turizm hareketliliğine katkıda bulunulur. Türkiye gibi turizm potansiyeli oldukça yüksek ve farklı turizm türlerinin yapılabileceği bir ülke için turizm bölgesel kalkınmanın en önemli araçlarından biri olarak görülmektedir (Bayram v.d., 2016). Turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği ülkelerde ekonomik ve sosyal kalkınmanın yanı sıra refah seviyesinde yükselme, istihdam oranında artış ve kişi başına düşen milli gelirin artması gibi yaşam kalitesini arttıran ivmeler gözlenir.

Turizm anlamında bölgesel kalkınmanın etkili ve başarılı sürdürülmesi, bölgenin turizm potansiyelinin ortaya koyulması ve geliştirilmesi konusunda turizmle ilgili resmi ya da sivil toplum kuruluşu olarak görev yapan kurum ve kuruluşların olması, bölgesel turizm kalkınması açısından oldukça önemlidir. Sivil toplum anlamında aynı görüşe hizmet eden ve aynı doğrultuda edinilen bir amaç ya da hedef doğrultusunda bir araya gelmiş kişilerden oluşan dernek ve sivil toplum kuruluşları aynı zamanda buldukları kentin de birer turizm paydaşdır. Sivil toplum kuruluşları ise oluşturduğu sorumlu seyahat anlayışı ile şekillenmiş programlar ve projeler aracılığıyla turizm işletmecilerine, turistlere ve destinasyonlara doğal çevrenin ve kültürel mirasların korunduğu sürdürülebilir bir turizm anlayışı kazanmalarında etken rol oynamalıdır (Demirtaş, 2012: 1101). Bölgesel anlamda turizmin kalkınması ve bu kalkınmanın etkili bir biçimde gerçekleşmesi adına gönüllülük esasına dayalı olarak birtakım faaliyetler yürüten sivil toplum kuruluşları, kurduğu ilişkiler ve geliştirdiği iş birlikleri sayesinde turizmde doğrudan ya da dolaylı bir şekilde katkı sunabilmektedir.

Bugünkü adıyla Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği, 1962 yılında kurulmuş bir dernek olup (Bilar, 2018: 279) Edirne’de halen aktif olan sivil toplum kuruluşları arasında en eski derneklerden biridir. Turizm ve Tanıtma Bakanlığı’nın 1963 yılında kurulduğu (<https://www.resmigazete.gov.tr/>) göz önünde bulundurulursa Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği, bakanlıktan bir yıl önce kurulan bir sivil toplum kuruluşu olarak kuruluşundaki vizyonel yönünü, günümüzde yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirdiği projeler ve yeniliklerle sürdürmektedir.

Kurulduğu tarihten bu yana kentin turistik, kültürel ve tarihi değerlerini tanıtıcı toplantılar, konferanslar, paneller, çalıştaylar ve kurslar organize eden Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği, “Bölgenin tabii, tarihi, arkeolojik, folklorik ve diğer bütün turistik zenginliklerini meydana çıkarmak, korumak ve değerlendirmek suretiyle turizmi bölgenin en önemli iktisadi mevzuu haline getirmek (Dernek tüzüğü ikinci madde)” amacıyla kurulmuştur.

Bu çalışmada, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı’ndan bir yıl önce kurulan Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği’nin tarihinin araştırılması ve kurulduğu tarihten günümüze Edirne turizmine sağlamış olduğu katkıların derlenmesi amaçlanmıştır. Literatür taraması ve yazılı kaynaklar araştırmasının yanı sıra derneğin arşivinin taranarak dernek yönetim kurulunun da görüşlerine başvurulduğu bu çalışma bir sivil toplum kuruluşunun turizm anlamında bölgesel kalkınmaya olan etkilerini arttırmak adına yapılabilecek önerileri ortaya koymayı amaçlamaktadır.

2. EDİRNE TANITIM VE TURİZM DERNEĞİNİN TARİHÇESİ

Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği, Edirne’de pek çok yeniliğin öncüsü olan Dr. Ratip Kazancıgil tarafından 1962 yılında kurulmuştur. Edirne’de sağlık müdürlüğü görevi dışında

birçok hizmetlerde bulunan Kazancıgil, Sağlık Kuruluşlarına Yardım Derneği, Edirne Musiki Cemiyeti, Edirne'yi Tanıtma Turizm Derneği (Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği) olmak üzere birçok derneğin kurucusu olmuş ve yönetim kurullarında yer almıştır. Emekli olduktan sonra 1985'te Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyeliğine atanan ve Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı'nı kuran Kazancıgil, 2004'te Avrupa Konseyi Avrupa Müze ödülünü alan Trakya Üniversitesi Sultan II. Bayezid Külliyesi Sağlık Müzesi'nin de kurucusudur (Gökçe, 2014).

Edirne'yi Tanıtma ve Turizm Derneği'nin kuruluşunda Hafız Rakım Ertür, Orhan Aygen, Şakir Kıray, Mübeccel Korkmaz, Dr. Saadet Yardım, Dr. Osman Özmerdiven ve Salamon Antik'in de katkı ve destekleri olmuştur. Derneğin kuruluşunda ayrıca dönemin Belediye Başkanvekili ve Vilayet Hukuk İşleri Müdürü Orhan Aygen'in de hizmetleri olup derneğin kuruluş tüzüğü Orhan Aygen tarafından yazılmıştır (Bilar, 2018: 280).

Ender Bilar'ın "Dr. Ratip Kazancıgil ve Edirnesi" isimli kitabında derneğin kurulduğu yıllarda derneğe ait bir binanın olması için çabalar ettiğini belirten Dr. Ratip Kazancıgil derneğin ilk başta Yetimler Çarşısı'nda Musiki Derneği ile ortaklaşa kullandıkları bir lokalde hizmet ettiğini ifade ediyor. Derneğin bugün Maarif Caddesi girişinde bulunan binasının o yıllarda metruk bir yapı olduğunu ve arsasının hazineye ait olduğunu anlatan Kazancıgil Özel İdare tarafından açılan arsanın ihalesine çok sayıda başvurunun olduğunu ancak özel rica sonrası 3 bin lira fiyatla dernek yapılmak kaydıyla Özel İdare'den satın alındığını belirtiyor. Kitapta ayrıca dernek binasına şehrin ticaretle uğraşanları 30 bin ila 40 bin arasında para teklif ettiği bilgisi yer alıyor.

Dernek binasının inşaatı ve yanındaki binanın da satın alınarak kültür merkezi olarak faaliyet göstermesi için o dönem İç İşleri Bakanlığı'na bağlı bir genel müdürlük olarak faaliyet gösteren ve 1963 yılında Turizm ve Tanıtma Bakanlığı olarak kurulan genel müdürlükle görüşmek için Ankara'ya giden Kazancıgil genel müdürlükten 300 bin lira ödenek aldığını belirtiyor (Bilar 2018: 280). Kitapta, sonraki süreçte dönemin Edirne Valisi Sadri Sarptır ile yaşanan bir tartışma sonrası 300 bin liranın 140 bin liraya kadar düştüğünü ve bu nedenden ötürü dernek binanın bitişiğindeki yapıyı alamadıklarını anlatan Kazancıgil alınan para karşılığı genel müdürlükle bir anlaşma yaptıklarını ve binanın giriş katının enformasyon hizmeti için on yıllığına ücret almaksızın kullanım haklarının genel müdürlüğe verildiğini ifade ediyor.

Dernek tarafından 1965 yılında çıkarılan "Edirne Tanıtım Bülteni"nde turizmin bir ülkeyi şanslı kılacak bir avantaj olduğu belirtilmektedir. Edirne'nin karayolu sınır kapılarının olmasının Edirne için ayrıca bir şans olduğunun belirtildiği bültenin giriş sayfasında Edirne

Müze Müdürü Sebahattin Türkoğlu tarafından kaleme alınan yazıda Edirne'nin dış turizmdeki öneminden şu ifadelerle bahsediliyor:

“Edirne, önemli turistik değerlere sahip olması yönünden dışarıdan gelen yabancı turistler için doyurucu bir niteliğe sahiptir. Çünkü turist, Türk-İslam medeniyetinin en güzel örneklerini Edirne’de bulacak, orman parklarında kam kuracak, rahat bir otelde yatacak, temiz lokantalarında yemek yiyecek, Meriç ve Tunca’nın yeşil kıyılarıyla yarattığı kompozisyonu zevkle seyredecektir. Böylece yabancı turistin Türkiye’de görmeye ve tatmaya geldiği zevklerin büyük bir kısmı daha ilk dakikalardan itibaren tatmin edilmiş ve bu ilk tesirle Anadolu programını genişletmesi sağlanmış olacaktır. (Edirne Turizm Bülteni, 1965).”

Edirne'nin tarihçesinin, camilerinin, kervansaraylarının ve köprülerinin yanı sıra Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin ve Selimiye Cami'nin de anlatıldığı bültende Edirne’de gezilecek yerler olarak Söğütlük Ormanı, Sarayıçi, Bülbül Adası ve Kapıkule olarak gösteriliyor. O dönem Edirne’de faaliyet gösteren Kervan Otel, Motel (Kapıkule), Yeşil Otel, Turing Palas, Şehir Palas, İstanbul Otel, Avrupa Otel, Meriç Palas, Şık Otel ve Yeni Otel'in yanı sıra Ar Pansiyonu, Nil Pansiyonu, Motel Restoran, Kervan Otel Restoran, Kafeterya, Kulüp Restoran, Aile Kebapçısı, Çınar Lokantası ve Üçler Lokantası'nın da iletişim adresleri yer alıyor.

“Edirne'nin anılmış ürünleri ve anı eşyaları” başlıklı yazıda ise Altıparmak kirazı, kayısı, muşmula, ayva, patlıcan, biber, fasulye, lahana ve pırasa, ünlü sebze ve meyveleri arasında gösterilirken isim yapmış yiyecek ve tatlılar arasında ise kıvırcık koyun, beyaz peynir, kaymak, köfte, badem ezmesi, deva-i misk, tahin helvası, tahin ve boza gösterilmektedir.

3. EDİRNE TANITIM VE TURİZM DERNEĞİNİN FAALİYETLERİ

Kurulduğu tarihten bu yana Edirne turizmi adına çalışmalar yürüten Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği günümüzde de aynı misyonu sürdürmektedir. 2015 yılında yeni bir yapılanmaya giden dernek, Bülent Bacıoğlu'nun 2016 yılında yönetim kurulu başkanlığı görevine gelmesiyle birlikte kurumsallaşma yönünde hızlı adımlar atarak ulusal ve uluslararası projelerde adını duyurmaya başlamış ve Edirne turizmi konusunda birçok çalışma yürütmüştür.

3.1. Edirne Lavanta Tarla Günleri

Edirne turizmine farklı bir boyut kazandırmak ve alternatif ürünleri ön plana çıkararak kentin turizm potansiyeline yenilik getirmek amacıyla Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği'nin girişimleri sonucu Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü'yle ortaklaşa olarak düzenlenen

Edirne Lavanta Günleri'nin ilki 2018 yılında düzenlenmiştir (<http://ettder.org/>). Geliştirmiş olduğu projeler ile Edirne'nin turizm portföyündeki zenginliklerine yeni bir kazanım olmasını sağlayan ve tarih, kültür, inanç, deniz ve gastronomi turizmindeki potansiyeline ilave olarak agro-turizmde de kendine bir yer açan Edirne, Covid-19 virüsü nedeniyle pandemi ilan edilmesi sonucu 2020 yılında gerçekleştirilemeyen etkinliklerinin ilki 2018 yılında, ikincisi ise 2019 yılında düzenlenmiş olup bu etkinliklerde Edirne on binlerce turist ve ziyaretçiyi ağırlamıştır.

İlki 2018 yılında düzenlenen etkinlik 2020 yılında pandemi süreci nedeniyle yapılamazken 10-16 Haziran 2019 tarihleri arasında ikincisinin düzenlendiği etkinlikte çocuklar için tohum tanıtım masaları kuruldu. Konserlerin yanı sıra yağlı boya resim atölyesi ve fotoğraf atölyesi gibi sanatsal faaliyetlerin de düzenlendiği etkinlikte lavantanın çeşitliliği, yetiştiriciliği ve hasadı hakkında bilgilendirme sunumları yapıldı. Lavanta Tarlası hediyelik tasarımlar ve el sanatları ürünlerinin satışının yapıldığı etkinlikte kurabiye, şerbet ve dondurmadan oluşan ürünlerle "Lavanta Gastronomisi Atölyesi" kuruldu.

Toplamda yedi gün süren etkinliklerde okul öncesi ve birinci sınıf öğrencilerine yönelik uygulamalı etkinlikler, fotoğraf ve resim çalışmaları, yoga egzersizleri, Lavanta yetiştiriciliği bilgilendirme konuşmaları, lavanta hasadı ve çiçeklerinden yağ çıkarma etkinlikleri gerçekleştirildi. Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nün Karaağaç bölgesindeki lavanta bahçesinde halka açık etkinlikler, fotoğraf çekimi, Belediye Bandosu ve Romen Saz ekibi konserleri düzenlendi.

Etkinlikler sonucunda Edirne'nin adı, yerel ve yaygın basında lavantayla ilgili çok sayıda haber, fotoğraf ve köşe yazısında yer aldı. Üst düzey protokolün katılımı ve ilgisi gözlemlendiği etkinliklerde çocuklarda doğa sevgisinin gelişimine katkı sağlandı ve yerel halkın lavanta yetiştiriciliği konusunda ilgisi arttı. Yaygın basında çıkan haberler sonucunda kısa bir sürede çok sayıda il dışından ziyaretçi bahçeyi ziyaret etti. 2018 yılında ilki organize edilen etkinliğe yaklaşık 5 bin, 2019 yılında ikincisi organize edilen etkinliğe ise 10 binin üzerinde katılım olduğu gözlenmiştir.

3.2. Edirne Kırmızısı Çalıştayı

Kentteki tarihi ve kültürel değerlerin ortaya çıkması ve tanıtılması adına çalışmalar gerçekleştiren Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği 2018 yılında Trakya Üniversitesi ile ortaklaşa olarak "Edirne Kırmızısı Çalıştayı" düzenledi. Uluslararası literatürde Rouge de d'Andrinople ismiyle bilinen Edirne Kırmızısı, Sanayi Devrimi sonrası Avrupa'da önemli birçok tekstilcinin dikkatini çekmiş ve 1700'lü yıllarda en değerli kumaşlar üretilmeye başlanmıştır. Avrupa'da ilk başlarda Türk Kırmızısı, (İngilizce Turkish Red, Fransızca

Rouge de Turc) olarak bilinen Edirne Kırmızısı, 1700 yıllarının ortalarında Edirneli kumaş boyacılarının sürece bizzat katılmasıyla bu adla anılmaya başlamıştır. Çok zahmetli bir boyama sürecini içeren ve uğrunda çok emek ve paranın harcandığı, sırrını çözene ödülleri verildiği tarihsel bir renk olarak dikkat çeken Edirne Kırmızısı, Fransız Édouard Delamare'in deyişiyle, Fransa'da pamuk üretim ve kullanımının artması sonucu sırrı çözülmesi zorunluluk haline gelen bir renk haline almaktadır (Akman, 2017).

Edirne'deki birçok resmi ve sivil toplum kuruluşu temsilcisinin katılımıyla 2018 yılının Ocak ayında düzenlenen ve iki oturumdan oluşan çalıştayın moderatörlüklerini Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Bülent Bacıoğlu ve Dernek Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Emel Gönenç Güler yapmıştır.

Edirne Kırmızısı hakkında sağlıklı bilgi üretilmesi, rengin tarihi, kültürel, turistik ve ekonomik açıdan Edirne'ye kazanım sağlaması adına izlenecek metot ve yöntemlerin belirlenmesi, Edirne Kırmızısı renginin kent belleğine yeniden kazandırılması ve şehrin tanıtımında aktif hale getirilmesi, rengin şehir genelinde turizm ögesi olarak yaşatılması, Edirne'nin kültürel ve turistik değerlerinin korunmasına ve tanıtılmasına katkı yapması amacıyla düzenlenen çalıştayda ortaya çıkan kısa, orta ve uzun vadeli hedefler şu şekildedir:

Kısa Vadede Yapılması Gerekenler

- İnternet sitesi kurularak bilgiler yüklenmeli.
- Rengin tanıtımını anlatan el broşürleri basılmalı.
- İstanbul'daki atölye ve laboratuvar ziyaret edilmeli.
- Edirne Müzesi ve Sofulu'daki İpek Müzesi incelenmeli.
- Minibüslere Edirne Kırmızısı renginde giydirme yapılmalı.
- Bir sonraki toplantının organizasyonu yapılmalı (Çalıştay, Panel vb.)
- Hediyelik eşya stratejisi belirlenmeli.
- Slogan belirlenmeli.
- Logo seçilmeli, gerekirse bu konuda yarışma yapılmalı.

Orta Vadede Yapılması Gerekenler

- Ekonomik boyutunu ilgilendiren firma, dernek ve odalarla iletişime geçilmeli.

- Bir sonraki organizasyon için yurtdışından gelecek davetliler ile irtibata geçilmeli.
- Edirne Kırmızısı belgeseli hakkında girişimlerde bulunulmalı.
- Edirne Kırmızısı kitabının çevirisine başlanmalı.
- Kök boya bitkileri hakkında Trakya Üniversitesi ve Tarımsal Araştırma ile iş birliğine gidip çalışmalar yapılmalı.
- Trakya Üniversitesi Tekstil Bölümü üretim aşamasına gelmeli.
- Boya firmaları ve modacılarla irtibat kurulmalı.
- Otel ve restoranlarda Edirne Kırmızısı önlükleri ve turist ve ziyaretçilere bilgi verici kartvizit ya da broşürler basılmalı.

Uzun Vadede Yapılması Gerekenler

- Ulusal ya da uluslararası panel ve seminer düzenlenmeli.
- Fransa ve İskoçya'daki müzeler ziyaret edilmeli.
- Bilimsel araştırmalar yapılarak Edirne Kırmızısı ile ilgili makale havuzu oluşturulmalı.
- Edirne Kırmızısı ile ilgili tarihten belge, materyal ve ürün toplanarak bir müze olmasa da müzenin bir bölümünü dolduracak veriler elde edilmeli.
- UNESCO başvurusu için gerekli girişimlerde bulunulmalı.

3.3. Fuarlar ve Festivaller

Edirne, Yunanistan ve Bulgaristan sınır kapılarına sahip Türkiye'nin Avrupa'ya açılan kentidir (Boyacıoğlu). Edirne'nin iki Avrupa Birliği ülkesine sınır komşuluğu bulunmasının avantajlarını kullanan Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği 2017 yılından itibaren Yunanistan'ın Selanik kentindeki Philoxenia Uluslararası Turizm Fuarı'na ve Bulgaristan'ın başkenti Sofya'daki Uluslararası Turizm Fuarı Holiday & Spa Expo'ya düzenli olarak katılım göstererek Edirne'nin turistik değerlerini tanıtmaktadır. 2018 yılında ayrıca Romanya Turizm Fuarı'na (Targul De Turism Al Romaniei) da katılım gösteren dernek yönetimi 2017 yılından itibaren Yunanistan'ın Türkiye'ye gümrük kapısı kullanılarak geçilen en yakın yerleşim birimi olan Kastanies'ta her yıl düzenlenen Ardas Gençlik

Festivali'nde de stant açarak iki ülke arasındaki turizm hareketliliğini arttırmak adına çalışmalar yürütmektedir.

3.4. Tanıtım Filmi

2018 yılında dernek çatısı altında bir Danışma Kurulu oluşturan ve daha önce dernek yönetiminde yer alan ve Edirne turizmi ve Edirne tanıtımı için katkı sunacak isimleri bir araya getiren Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği 2020 yılında dernek imkanlarıyla yönetmenliğini Hasan Yiğit Konaklılar'ın yaptığı üç dakika 35 saniyelik "Edirne'yi Yaşamak" isimli bir tanıtım filmi çekerek Edirne'nin doğal, tarihi ve kültürel değerlerini kayda almıştır. Özellikle dijital platformlarda çok ilgi gören bu tanıtım filmi düşük bütçeli olmasına rağmen

3.5. Diğer Çalışmalar

Katılmış olduğu fuar ve festivallerde Edirne'nin tarihi, kültürel, gastronomik ve turistik öğelerini tanıtmak, tur operatörleri ile görüşmek, seyahat acentelerine Türkiye ve Edirne hakkında bilgi vermek ve seyahat acentelerini Edirne'ye davet etmek amacıyla görüşmeler gerçekleştirmek gibi faaliyetlerde bulunan Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği, Edirne'ye en çok turistin geldiği etkinlikler olarak dikkat çeken Kakava ve Hidrellez Şenlikleri ile Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin düzenlendiği sırada çeşitli anket çalışmaları yaparak kente gelen turistlerin beklentilerini araştırdığı gibi elde etmiş olduğu verileri yerel ve yaygın basınla paylaşarak kentin tanıtımına ve turizmine katkı sunmaktadır. Kentin turizmle ilgili birimleriyle belirli dönemlerde toplantılar gerçekleştiren ve bu toplantılarda bir araya gelen sektör temsilcileriyle birebir görüşmeler gerçekleştiren dernek yönetimi yeni fikirler geliştirerek Edirne turizmi adına olumlu olarak değerlendirilebilecek önerileri resmî kurumlara iletmektedir.

Öte yandan dernek yönetimi, Covid-19 pandemi sürecinde ilan edilen karantina süresince sosyal platformlar aracılığıyla canlı yayın söyleşileri gerçekleştirerek Edirne'nin değerlerini gündeme getiriyor. İlk canlı yayın söyleşimde Osmanlı döneminde oldukça meşhur olan Edirne gülünün anlatıldığı "Edirne'de Gülcülük" isimli söyleşi, Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ayten Altıntaş'ın katılımıyla gerçekleşti ve sanal ortamda Edirne'de gül üretimimin tarihi konusunda bilgiler verildi. "Trakya'da Bağcılık" isimli ikinci söyleşiye Trakya'nın önde gelen bağcılarından Mustafa Çamlıca, "Saros Günlükleri" isimli üçüncü söyleşiye ise Atakan Sevgi katılarak Edirne ve Trakya turizmine ilişkin açıklamaları dijital ortamdaki canlı yayın aracılığı ile dile getirdi.

4. EDİRNE'NİN TURİZM POTANSİYELİ

Edirne; tarihsel ve kültürel özellikleri ön plana çıkan, fark yaratan, geçmişle günümüzü harmanlayarak değişime uyumlu modern bir kent yaklaşımı ile küresel rekabet ortamında yerini alabilecek niteliklere sahip Avrupa'ya sınır bir kenttir (Boyacıoğlu,2013:105). Tarih boyunca Traklara, Odrislere, Makedonlara, Bizanslara ve son olarak da Osmanlılar olmak üzere birçok medeniyete ev sahibi yapan, Cumhuriyet döneminin en seçkin kentlerinden biri olan dikkat çekmektedir. Yaklaşık 8 bin 300 yıllık tarihi bir geçmişe sahip olan Edirne tarihi ve kültürel eserler kadar doğal güzelliklere de sahiptir. Lozan Anlaşması sonrası Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırlarının belirlenmesiyle batıda iki ülkeye sınırı bulunan Edirne, Bulgaristan'ın 2007 yılına Avrupa Birliği'ne dâhil edilmesiyle birlikte Avrupa Birliği üyesi iki ülkeye (Yunanistan ve Bulgaristan) kara gümrük kapısı bulunması nedeniyle de jeopolitik ve stratejik açıdan önemli bir konumdadır.

Coğrafi konumu nedeniyle birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Edirne, tarihi ve kültürel değerler açısından oldukça zengin bir kenttir. Edirne yüzyıllar boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış ve bugüne kadar bu farklı medeniyet kültürlerinin etkisinde kalmış, Türkiye ve dünya haritasında önemli bir konumda bulunmaktadır Edirne, sürdürülebilir marka kent özelliklerine sahip olabilen, başka bir anlatımla ziyaretçilerine değer sunabilecek imkânları olan bir kenttir. Değişik inanç ve tarihi eserleri, kültür turizmi değerleri, yöresindeki doğal güzellikleri, Trak ve Osmanlı başkenti oluşu, Avrupa'ya sınır kent olması, Edirne'ye özgü Edirne evleri ve mutfağı ile somut marka kent değerlerine de sahip bulunmaktadır (Güler, 2018: 17).

Edirne'nin bünyesinde bulunan en önemli tarihi ve kültürel yapılardan biri, Mimar Sinan tarafından yapımına 1568 yılında başlanan Selimiye Camii'dir. 2011 yılında Birleşmiş Milletler Bilim, Eğitim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO) tarafından Dünya Kültür Mirası Listesi'ne külliyesiyle birlikte dâhil edilen Selimiye Cami, sadece Edirne'nin değil, Türk-İslam âleminin en önemli yapıları arasında gösterilmektedir (Güler, 2018). Edirne'de ayrıca Bulgar Kilisesi ve Sv. Kontantin Elena Kilisesi ile Bahai Evi gibi farklı inançlara ibadet yerleri bulunmaktadır. Öte yandan 2019 yılında 658'incisi gerçekleştiren Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri 2010 yılında UNESCO tarafından "İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Listesi"ne dâhil edilmiştir. Her yıl 5 ve 6 Mayıs tarihlerinde, Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin yapıldığı Er Meydanı yanında gerçekleştirilen ve baharın gelişini sembolize eden Kakava ve Hıdrellez Şenlikleri de Türkiye ve Makedonya ortaklığında "İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi"ne girmiştir.

Edirne'nin bir diğer önemli kültürel ögesi ise Trakya Üniversitesi bünyesinde bulunan ve 2004 yılında Avrupa Konseyi tarafından Avrupa Müze Ödülü ile taçlandırılan II. Beyazıt Külliyesi Sağlık Müzesidir. Edirne'de ayrıca çoğunluğu Osmanlı dönemine ait olan köprü,

hamam ve kervansaraylar ile Bizans dönemine ait kale kalıntılarının bulunduğu tarihi ve kültürel objeler mevcuttur.

Eski Cami, Üç Şerefeli Cami, Muradiye Camii, Darülhadis Camii, Rüstem Paşa Kervansarayı, Ekmekçizade Ahmet Paşa Kervansarayı, Tarihi Bedesten, Alipaşa ve Arasta çarşıları, Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi, Türk İslam Eserleri Müzesi, Edirne Kent Müzesi, Selimiye Vakıf Müzesi, Lozan Anıtı, Şükrü Paşa Anıtı Edirne'deki tarihi, kültürel, doğal ve turistik öğelere örnektir. Aynalı süpürge, talika ve meyve sabunu ise turistik ürünlere örnek gösterilebilir. Öte yandan Edirne tava ciğeri, Edirne köftesi, Edirne beyaz peyniri, badem ezmesi, deva-i misk helvası ise gastronomik ürünlere örnek gösterilebilir.

5. EDİRNE TANITIM VE TURİZM DERNEĞİNİN YÜRÜTTÜĞÜ VE YER ALDIĞI PROJELER

Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği, kentin turizm değerlerini yurtdışında tanıtmak adına uluslararası projeler üretmekte ve bu projelere dâhil olmaktadır. 2013 yılından itibaren biri proje yürütücülüğü ikisi de proje ortaklığı olmak üzere toplam üç adet projeye dâhil olan Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği bu projelerde Edirne'nin, projelerin yürütüldüğü Avrupa ülkelerinde de tanıtılmasına katkıda bulunmuştur.

5.1. “İstihdamı Yükseltmek ve Sürdürülebilir Yerel Gelişimi Sağlamak İçin Bir Fırsat: Nehirler” Projesi

Avrupa Birliği Hayatboyu Öğrenme Programı Grundtvig Programı kapsamında “İstihdamı Yükseltmek ve Sürdürülebilir Yerel Gelişimi Sağlamak İçin Bir Fırsat: Nehirler” (Promoriver-Rivers: An Opportunity For Promoting Employment And Local Sustainable Development) projesine ortaklık eden Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği'nin proje ekini proje kapsamında İtalya'ya giderek doğal alanları, bisiklet rotaları ve turizm çeşitliliğini incelemiştir. Avrupa Birliği tarafından desteklenen ve özel koruma alanı kabul edilen ValleVecchia tarımsal alanı ve çiftliklerini gezerek sürdürülebilir tarım kültürü, turizm noktaları ve kuş gözlem alanları incelemesi gerçekleştiren derneğin proje ekibi, bağcılık, mutfak kültürü turizmi ve şarapçılık konusunda bir dizi ziyaretler düzenledi.2015 yılında Edirne'nin ev sahipliğinde gerçekleşen projenin ikinci toplantısında lise ve üniversite öğrencilerden oluşan 10 kişilik bir ekibe “Nehirler” konulu uygulamalı 2 günlük eğitim verildi ve ayrıca Edirne'nin Arda, Meriç ve Tunca nehirleri gözlemlendi.

5.2. “Sürdürülebilir Turizmin Tanıtımının Desteklenmesi” Projesi

Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği'nin lider partner olarak yürüttüğü, 2017-2019 yılları arasında gerçekleştirilen “Sürdürülebilir Turizmin Tanıtımının Desteklenmesi (Support for

Promotion of Sustainable Tourism)” projesi, Avrupa Birliği Bakanlığı’nın ulusal otorite görevini yürüttüğü Interreg-IPA Bulgaristan-Türkiye Sınır Ötesi İş birliği Programının birinci teklif çağrısı kapsamında onaylanmıştır.

Sürdürülebilir Turizm öncelik alanında Edirne ve Bulgaristan’ın Burgas şehirlerinin sınır ötesi bölgenin kültürel mirasının tanıtılması yoluyla ortak destinasyonların geliştirilmesi amacıyla Burgas’taki Kladara Vakfı ortaklığında yürütülen 101.842,46 Euro (www.vatandasgazetesi.com.tr/) bütçeli projenin çıktıları şu şekildedir:

- * Turistlerin turizm hizmetleri ve ürünleri alanındaki bilgi talep ve ihtiyaçlarının incelenmesi konusunda anket çalışması yapıldı.
- * Proje yönetimi için ekipman temini sağlandı ve proje ofisi oluşturuldu.
- * Sınır ötesi bölgedeki iyi uygulamaların ve turistik paketlerin araştırılması amacıyla çalışma yapıldı.
- * Hedef grubun temsilcileri arasındaki en iyi uygulamaların paylaşımı için Burgas ve Edirne’de Focus Grup toplantıları düzenlendi. (01.09.2017-Burgas, 15.09.2017-Edirne)
- * Kültürel miras ile ilgili görsel materyallerin hazırlanması amacıyla Burgas, Edirne ve Kırklareli’nden seçilen 30 tarihi ve kültürel site ile ilgili bilgiler içeren rapor hazırlandı, harita çalışması yapıldı. Fotoğraf ve video çekimi yapıldı.
- * Burgas, Edirne ve Kırklareli’nden seçilen 30 tarihi ve kültürel site ile ilgili bilgiler vermek ve yeni destinasyonlar ortaya çıkarmak amacıyla Burgas ve Edirne’de 2’şer günlük Ethno Happening toplantıları düzenlendi. (4-5 Mayıs 2018 Edirne, 11-12 Mayıs 2018 Burgas) Burgas ve Edirne’de (Edirne, Keşan ve Enez) 30 tarihi yer ile ilgili fotoğraf sergileri organize edildi.
- * “Sınır ötesi Miras Merkezi” çok dilli web platformu hazırlandı. (www.bgtrdestinations.eu)
- * Bulgaristan Burgas’da turizm fuarı organize edildi. (9-10 Haziran 2018)
- * Projenin tanıtımı ve görünürlüğü sağlandı. (Harita, katalog, poster, broşür, magnet, termos kupa, bilgilendirme tabelaları, basın bültenleri ve TV röportajları)

5.3. “Kültür Koridorları” Projesi

Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği’nin yürütmüş olduğu bir diğer proje ise “Eski Tarihsel ve Kültürel Koridorların Canlandırılması (Revival of Ancient Historical and Cultural Corridors)” isimli proje. Interreg-IPA Bulgaristan-Türkiye Sınır Ötesi İş Birliği Programının ikinci teklif çağrısı kapsamında Bulgaristan’ın Harmanlı Belediyesi ile

yürütülen proje 492.149,62 Euro bütçeye sahip olup projede doğal, kültürel ve tarihi mirasın ve ilgili altyapının daha iyi kullanılması yoluyla sınır ötesi alanların turistik çekiciliğinin artırılması amaçlanmıştır (<http://ettder.org/>).

Sınır bölgesinde, Avrupa bölgesel uyumunu arttırmak amacıyla Diagonal Yolu üzerindeki Edirne ve Harmanlı şehirlerinin, sürdürülebilir turizm alanındaki sınır ötesi işbirliği kapasitesinin güçlendirilmesinin amaçlandığı projede, Diagonal Yolu boyunca kültürel mirasın korunması, kullanılması ve tanıtılmasıyla Harmanlı ve Edirne sınır ötesi şehirlerinin turistik çekiciliğini artırılması ve iki şehir arasında sürdürülebilir turizm alanında sınır ötesi işbirliği ve oluşabilecek sorunlara çözüm üretilmesi hedeflenmiştir.

Proje kapsamında; Bulgaristan Harmanlı'daki Osmanlı dönemi eserlerinden biri olan kaynaklarda adı Siyavuş Paşa Köprüsü olarak geçen kemerli köprünün restorasyonunun yapılması, Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği'nin ev sahipliğinde Osmanlı dönemi taşınmaz kültür mirası alanlarının incelenmesi, korunması ve tanıtılması amaçlı üç günlük toplantı düzenlenmesi, Edirne'deki kültürel ve tarihsel dört turistik noktanın sanal görsellikle yenilen canlandırılması için teknik ekipman alımı ve yeni ICT teknolojilerinin uygulanması, Harmanlı'daki kültürel ve tarihi binalara ve doğal alanlara yerlere giden 109 metrelik yaya geçidinin yenilenmesi, projenin tanıtımı ve görünürlüğü ile ilgili broşür, tanıtım kitapçığı gibi basılı tanıtım materyallerinin hazırlanması gibi bir dizi etkinlik gerçekleştirilmiştir.

Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği Bülent Bacıoğlu ile Mayıs 2020'de yapılan mülakatta sorulan sorular ve sorulara verilen cevaplar şu şekildedir:

1. Dernekle olan bağlantınız hakkında bilgi verir misiniz?

Derneğimiz 1962 yılında kurulan ve belki de Türkiye'nin turizmle ilgili en eski derneklerinden birisidir. Bu anlamda durgun dönemleri olsa da şu anda iletişim kanallarını ve sosyal medyayı kullanarak herkese açık olduğunu, turizm alanında gönüllü ya da profesyonel destek verebilecek herkesin projesini hayata geçirebileceği bir dernek olarak hizmet vermektedir. Derneğimiz, dernek tüzüğüne uygun olmak kaydıyla üye olsun olmasın her türlü iş birliğine açıktır.

2. Edirne'nin turizm potansiyeli hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Edirne, ülkemizin turizm potansiyeli en yüksek şehirlerin başında gelmektedir. Üç nehrin ve üç ülkenin buluştuğu konumuyla oldukça özeldir. Birçok medeniyetin yerleşim yeri olduğu için tarihi eser sayısı da oldukça fazladır. Tarihi, kültürel, gastronomik aktiviteler anlamında, yıl içine tam eşit yayılamamış olsa da çok ciddi bir potansiyele sahiptir. Edirne Kırmızıısı örneğinde olduğu gibi araştırma yapıldığında kentin imajına ve markasına değer katabilecek

birçok turistik öge söz konusudur. Ancak bu potansiyeli sürdürülebilir anlamda kullanama durumu ne yazık ki söz konusu değildir.

3. Trakya Bölgesi açısından bakıldığında üç ilin destinasyonların turizm sektörü içerisinde nasıl bir iş birliği yapması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Trakya bir destinasyon olarak çok değerli bir konumda. Üç ayrı denize kıyısı olan konumuyla oldukça büyük bir potansiyele sahip ancak bu destinasyonu deniz, nehir, gastronomi gibi ayrı ayrı değerlendirme açısından mantıklı bulmuyorum. Üç il de çok değerli olarak ancak birbirinden farklı ve birbirini tamamlayıcı ortak özellikleri olan bir destinasyondur. Ayrıca oteller, restoranlar, eğlence merkezleri, müzeler gibi turizmin paydaşı olan sektörel ve kurumsal işletmeler ortak bir ağın parçası olduğunu bilmek zorunda. Bu doğrultuda üç ilin de turizm paydaşları ortak bir platformda buluşmalı ve ortaklaşa hareket etmeli.

4. Derneğin kentteki diğer kurum ve kuruluşlarla ilişkisi nasıldır?

Biz kamu yararına çalışan bir sivil toplum kuruluşuyuz. Kentteki kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde olmamız gerekiyor. Ancak bu durum Edirne'nin turizm stratejisi ile ilgili yanlış gördüğümüz bir şeyi söylemeyeceğimiz anlamına gelmiyor. Birçok konuda iş birliği yaparken birçok konuda da eleştirilerimizi dile getirmek zorundayız. Edirne Belediyesi'nin Tavuk Ormanı olarak bilinen bölgeye turizm ve ekolojik anlamda zarar verdiğini söylememiz gibi. Edirne'de iş birliği kültürü zayıf. Fuarlara gitmek için herkese davet gönderdik ancak herkes kendini ön plana çıkarmak istiyor. Ancak Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü ile ortaklaşa düzenlediğimiz Lavanta Tarla Günleri de kentteki kurum ve kuruluşlarla kurmuş olduğumuz olumlu ilişkilere örnektir.

5. 10 yıl sonra Edirne'nin ve bölgenin turizmini nerede görüyorsunuz?

Eğer 10 yıllık stratejimiz ayağı yere basmayan söylemlerin -örneğin 10 yıl sonra şu kadar turist gelecek, şu kadar gelir sağlanacak gibi- hiçbir önemi yok. Edirne'yi, Avrupa'daki birçok örnek gibi halkı turizme karşı cephe almış, sürdürülebilir olmaktan çıkmış bir halde de görebiliriz Edirne kentten kırsala kadar kırsala kadar ekonomik katkı sağlayan çok önemli bir yerde de görebiliriz. Burada yapmamız gereken sayısal değerlere takılmadan sürdürülebilir bir yapı oluşturarak özellikle tarihi, kültürel ve doğal değerlerimizi kent kimliğine uygun bir biçimde korumalıyız.

6. Dernek olarak kısa ve uzun vadeli hedefleriniz nelerdir?

Kurumsallaşma sürecimizi daha da ciddi boyutlara taşımak istiyoruz. Turizm anlamında alt ve üst yapı konularında daha etkin bir şekilde yer almak istiyoruz. Bu anlamda kendi üreteceğimiz projeler ve yaratıcı turizme yönelik atacağımız adımlarla kentin turizm potansiyeline önemli katkılar vereceğimizi düşünüyoruz. Özellikle el sanatları, gastronomi, agro turizm konularında ciddi projeler üretme, Edirne'nin turizm stratejisine zarar verecek atılımları engelleme gibi kısa vadeli hedeflerimizin yanında turizm anlamında sertifikalı eğitimler veren, kendi iktisadi işletmesini kurmuş, agro turizm alanında kendi faaliyetlerini yürüten, hediyelik eşya ve turistik ürünler üretim pazarlayan, düşük sezonda festivaller düzenleyen, insanlara turizmden gelir getirici çalışmalar gibi de uzun vadeli hedeflerimiz mevcut.

7. Dernek olarak başarılı olduğuna inandığınız alanlar nelerdir?

Geçmişe dönük hiçbir arşivimiz yok. Kurumsallaşma açısından ciddi bir adım attık. Turizmle ilgili tüm paydaşlara kucak açtık. Düşük sezonlarda festivaller ve günler organize ederek alternatif turizm ürünleri geliştirdik. El sanatları gastronomi ve agro turizm anlamında yeni pencereler açtık. Avrupa Birliği projelerinde başarılı üç proje yürüttük. Sınır ötesi anlamında tanınan ve bilinen bir dernek olduk.

8. Dernek olarak kentte yaşadığınız sıkıntılar ve dezavantaj olarak gördüğünüz konular nelerdir?

Sivil toplum ve kamu iş birliği açısından ciddi bir kan uyuşmazlığı olabiliyor. Dernekler genelde angarya olarak tabir edilen işlerin yaptırıldığı kurumlar olarak görülüyor. Biz, fikrimizin alındığı, kamu yararı olan, ücretsiz danışmanlık yapan bir konumda kendimizi görmek istiyoruz. Derneğimiz, turizm işletmecileri derneği değil, içinde mimardan gazeteciye, akademisyenden, el sanatları uzmanına, öğrenci ve öğretmenden turist rehberine kadar Edirne turizmi için gönüllü çalışan kişilerden oluşmaktadır. Ancak özellikle öğrenci bazında gönüllü katılımında ciddi bir zayıflık söz konusu. Dernekte herkes proje yürütebilir ancak genelde herkes fikir veriyor ve verdiği fikri projeye dönüştürmüyor. Bir de Edirne yararına olduğunu düşündüğümüz birçok konuda kamuyla aynı fikirde olmadığımızı görüyoruz. Bunu da beyan ettiğimizde de maalesef olumlu yapacağımız işler de olumsuz etkilenmiş oluyor.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Edirne, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olması nedeniyle çok sayıda tarihi ve kültürel ögeyi bünyesinde barındırmaktadır. Osmanlı Devleti'nin imparatorluktan önceki başkenti olma özelliğini elinde bulunduran Edirne bu nedenle çok sayıda Osmanlı dönemine ait esere ev sahipliği yapmaktadır. Bugün, Avrupa Birliği üyesi iki ülkeye sınır

komşuluğu yapan Edirne; tarihi, doğal ve kültürel birçok turistik ögeyi barındırır. Turizm açısından böylesine önemli bir konumda ve noktada bulunan Edirne’de 1962 yılından bu yana aktif olarak hizmet veren Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği’nin, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı’ndan bir yıl önce kurduğu da göz önünde bulundurulduğu takdirde dernek hem tarihiyle hem de Edirne’nin tanıtımına ve turizmine yaptığı katkılarla oldukça önemli bir konumdadır.

Kentteki kamu ile sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliği olanaklarının zorluğu göz önünde bulundurulduğunda özellikle 2016 yılından bu yana yerel, bölgesel ve ulusal anlamda etkinlikler, çalıştaylar, projeler ve organizasyonlar düzenleyen Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği, Edirne’nin tanıtımı ve turizmi için oldukça önemli bir konumdadır. 2016 yılından itibaren hızlı bir şekilde kurumsallaşma sürecine giren ve giderek Edirne turizminde söz sahibi olmaya başlayan Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği’nin kamudaki bürokratik engellerin aşılmasıyla birlikte Edirne’nin tanıtımında çok daha başarılı işlere imza atacağı aşikar. Üye portföyünde sadece turizmcileri değil, turizmle ilgili olan birçok sektörden ismin bulunduğu dernek, Edirne’nin Yunanistan ve Bulgaristan ile sınır komşusu olmasının avantajını da değerlendirerek bu ülkelerde de iletişim ağını genişletmiştir ve bu ülkedeki paydaşlarla iş birliğine giderek Edirne’nin tanıtımını yurtdışında da sürdürmektedir.

7. KAYNAKÇA

Akman, Orkun. (2017). “Paylaşılamayan Renk: Edirne Kırmızısı”. 20-21-22 Mart 2017, Edirne Hudut Gazetesi.

Bayram, Gül. Erkol, Bayram, Ali Turan, & Sürücü, Özlem. (2016). “Sürdürülebilir kalkınma için turizm: Şanlıurfa’da bulunan sivil toplum kuruluşlarının görüşleri”. ÜNİDAP Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı, Muş.

Bilar, Ender. (2018). “Dr. Ratip Kazancıgil ve Edirnesi”.

Boyacıoğlu, Ebru. Zümrüt. (2018). “Edirne'deki Konaklama İşletmelerinin Turizm Arz Kapasitesinin Belirlenmesi”. Trakya University Journal of Social Science, 20(2).

Demirtaş, Diler. (2012). “Türkiye’de Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Su Altı Dalış Turizmi ve Rafting Turizmi”. 13. Ulusal Turizm Kongresi Bildiri Kitabı. Antalya: Kutlu & Avcı Ofset, ss. 1081-1104.

Edirne Tanıtım ve Turizm Derneği. www.ettder.org. E.T.: 16.06.2020.

Edirne Turizm Bülteni, 1965.

Edirne Vatandaş Gazetesi. <http://www.vatandasgazetesi.com.tr/gundem/ettderin-sinir-otesi-ibirligi-projeleri-devam-ediyor-h6031.html>. E.T.: 16.06.2020

Gökçe, Nilüfer. (2014). “*Edirne’de Önder Bir Hekim: Dr. Ratip Kazancıgil (1920-...)*.” Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi, 4(2), 43-49.

Resmî Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11452.pdf>. E.T.: 16.06.2020

Boyacıoğlu, Ebru. Zümrüt. “*Yerel Halkın Algı ve Tutumlarının İncelenmesi: Edirne’de Yunan ve Bulgar Ziyaretçilerin Etkilerine Yönelik Bir Araştırma*”. Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 8(2), 111-125.

Güler, Emel. Gönenç. (2018). “*Sürdürülebilir Marka Kente Doğru: Edirne Kırmızısı*”. *International Journal of Tourism, Economics and Business Sciences (IJTEBS)* E-ISSN: 2602-4411, 2(1), 11-19.